

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ
ВАСПИТАЧА И ТРЕНЕРА У СУБОТИЦИ**

Татјана Цап

**ГОВОРНИ ВИДОВИ КОМУНИКАЦИЈЕ ИЗМЕЂУ
РОДИТЕЉА И ВАСПИТАЧА**

Мастер рад

Суботица, 2026. год.

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ
ВАСПИТАЧА И ТРЕНЕРА У СУБОТИЦИ**

Студијски програм: Мастер струковни васпитач

**ГОВОРНИ ВИДОВИ КОМУНИКАЦИЈЕ ИЗМЕЂУ РОДИТЕЉА И
ВАСПИТАЧА**

МАСТЕР РАД

Чланови комисије:

Председник: Др сци Споменка Будић

Члан: Др сци Емеше Мате

Ментор практичар: Мср Нора Љубановић Еветовић

Ментор: Др сци Воја Ковачевић

Кандидат:

Татјана Цап МВ 85/24

Суботица, Јун 2026.

АПСТРАКТ

Комуникација представља један од основних услова успешног функционисања сваког друштва, а нарочито има значајну улогу у васпитно – образовном процесу. У контексту предшколског васпитања и образовања, комуникација између родитеља и васпитача заузима посебно место, јер управо кроз ту интеракцију долази до размене информација које су од кључног значаја за правилан развој детета. Квалитетна и континуирана комуникација омогућава успостављање квалитетног односа између породице и васпитно – образовне установе, што директно утиче на емоционални, социјални и когнитивни развој предшколског детета.

Говорни видови комуникације као један од најчешћих облика интеракције између родитеља и васпитача, имају посебну тежину због своје непосредности, спонтаности и могућности тренутне размене информација. Усмена комуникација омогућава не само пренос информација, већ и изражавање емоција, ставова и очекивања, што додатно доприноси изградњи међусобног поверења и разумевања. Међутим, упркос њеној важности у пракси се често јављају различити изазови и баријере које могу отежати или нарушити квалитет комуникације.

Савремени приступи у педагогији све више наглашавају значај партнерског односа између родитеља и васпитача, при чему комуникација представља основ тог односа. Ефикасна комуникација подразумева не само јасно и прецизно изражавање, већ и развијање вештине активног слушања, емпатије и међусобног уважавања. У том смислу говорни видови комуникације имају потенцијал да унапреде сарадњу, али и да у колико нису адекватно развијени, постану извор неспоразума.

Циљ овог рада јесте да се испита значај и улога говорних видова комуникације између родитеља и васпитача, као и да се анализирају најчешћи облици предности и проблеми у њиховој примени. Посебна пажња биће посвећена начинима унапређења комуникације у циљу остваривања квалитетније сарадње и бољих развојних исхода код деце.

Кључне речи: Комуникација, партнерски однос, говорни видови

ABSTRACT

Communication represents one of the fundamental conditions for the successful functioning of any society, and it plays an especially significant role in the educational process. In the context of preschool education, communication between parents and educators holds a special place, as it is precisely through this interaction that information crucial for the proper development of the child is exchanged. Quality and continuous communication enables the establishment of a high-quality relationship between the family and the educational institution, which directly impacts the emotional, social, and cognitive development of the preschool child.

Spoken forms of communication, as one of the most common types of interaction between parents and educators, carry special weight due to their immediacy, spontaneity, and the possibility of instant information exchange. Oral communication allows not only for the transfer of information but also for the expression of emotions, attitudes, and expectations, which additionally contributes to building mutual trust and understanding. However, despite its importance, various challenges and barriers often arise in practice, which can hinder or impair the quality of communication.

Modern approaches in pedagogy increasingly emphasize the importance of a partnership between parents and educators, with communication serving as the foundation of that relationship. Effective communication implies not only clear and precise expression but also the development of active listening skills, empathy, and mutual respect. In this sense, spoken forms of communication have the potential to improve cooperation, but also, if they are not adequately developed, to become a source of misunderstanding.

The aim of this paper is to examine the significance and role of spoken forms of communication between parents and educators, as well as to analyze the most common types, advantages, and problems in their application. Special attention will be dedicated to ways of improving communication in order to achieve higher-quality cooperation and better developmental outcomes for children.

Keywords: Communication, partnership, spoken forms

САДРЖАЈ

1. Увод	4
2. Теоријски део	5
2.1. Појам и значај комуникације	5
2.2. Карактеристике говорне (вербалне) комуникације	6
2.3. Комуникација у контексту предшколског образовања	7
2.4. Улога родитеља у комуникационом процесу	9
2.5. Улога васпитача у комуникацији са родитељима	11
2.6. Говорни видови комуникације између родитеља и васпитача	13
2.7. Баријере у говорној комуникацији	16
2.8. Унапређење комуникације	19
3. Емпиријски део	21
3.1. Методологија истраживања	21
3.2. Предмет истраживања	23
3.3. Проблем истраживања	23
3.4. Циљ истраживања	24
3.5. Задаци истраживања	24
3.6. Хипотезе истраживања	24
3.7. Варијабле истраживања	24
3.8. Методе, технике и инструменти истраживања	25
3.9. Узорак, време и место истраживања	26
4. Резултати истраживања и њихова интерпретација	26
4.1. Дискусија истраживања	32
5. Закључак	34
6. Литература	36
Прилози	38

1. УВОД

Савремени васпитно образовни процес заснива се на партнерском односу између породице и предшколске установе. У том односу комуникација има централну улогу, јер омогућава размену информација, усклађивање васпитних поступака и подршку детету у његовом развоју.

Комуникација представља један од основних услова успешног функционисања сваког друштва, а нарочито има значајну улогу у васпитно – образовном процесу. У контексту предшколског васпитања и образовања, комуникација између родитеља и васпитача заузима посебно место, јер управо кроз ту интеракцију долази до размене информација које су од кључног значаја за правилан развој детета. Квалитетна и континуирана комуникација омогућава успостављање квалитетног односа између породице и васпитно – образовне установе, што директно утиче на емоционални, социјални и когнитивни развој предшколског детета.

Посебан значај има говорна комуникација, као најдиректнији облик интеракције између родитеља и васпитача. Квалитет ове комуникације утиче не само на међусобне односе одраслих, већ и на емоционалну сигурност, понашање и развој детета. Говорни видови комуникације као један од најчешћих облика интеракције између родитеља и васпитача, имају посебну тежину због своје непосредности, спонтаности и могућности тренутне размене информација. Усмена комуникација омогућава не само пренос информација, већ и изражавање емоција, ставова и очекивања, што додатно доприноси изградњи међусобног поверења и разумевања. Међутим, упркос њеној важности у пракси се често јављају различити изазови и баријере које могу отежати или нарушити квалитет комуникације. Савремени приступи у педагогији све више наглашавају значај партнерског односа између родитеља и васпитача, при чему комуникација представља основ тог односа. Ефикасна комуникација подразумева не само јасно и прецизно изражавање, већ и развијање вештине активног слушања, емпатије и међусобног уважавања. У том смислу говорни видови комуникације имају потенцијал да унапреде сарадњу, али и да у колико нису адекватно развијени, постану извор неспоразума.

Према Виготском, развој детета одвија се кроз социјалну интеракцију, при чему комуникација представља основни извор учења. Овај став наглашава значај квалитетне комуникације у предшколским установама, као и у породици.

2. ТЕОРИЈСКИ ДЕО

2.1. Појам и значај комуникације

Комуникација представља сложен и вишедимензионални процес размене информација, идеја, осећања и значења између појединаца и група. Она подразумева постојање пошиљаоца, примаоца, поруке, канала комуникације и повратне информације, при чему сваки од ових елемената утиче на коначни исход комуникационог процеса. Комуникација обухвата више функција међу којима су референцијална, емотивна, конативна, фатичка, метајезичка и поетска функција (Јакобсон, 1960).

Према Давид Берло, комуникација је процес у коме пошиљалац преноси поруку примаоцу путем одређеног канала, при чему прималац даје повратну информацију којом потврђује да ли је порука правилно схваћена. Овакво схватање комуникације наглашава да она није само пренос информација, већ и процес међусобног разумевања (Берло, 1960).

Савремене теорије комуникације наглашавају да комуникација није само пренос информација већ и процес заједничког конструисања значења. Истичу да је немогуће не комуницирати, чиме указују на чиљеницу да свако понашање има комуникациону вредност. Овај приступ је од посебног значаја у васпитно – образовном контексту, где и вербални и невербални аспекти утичу на квалитет међуљудских односа (Waltzlawick, 1967).

Међутим у педагогији се комуникација посматра шире, као социјални и емоционални процес. У области васпитања и образовања комуникација представља основу свих међуљудских односа, посебно односа између детета, родитеља и васпитача. Она омогућава пренос знања, вредности, емоција и друштвених норми. У оквиру педагошког васпитања комуникација има кључну улогу у повезивању породице и васпитно – образовне установе

Социјална интеракција представља основу когнитивног развоја детета, што имплицира да квалитет комуникације између одраслих директно утиче на развој детета. На тај начин комуникација између родитеља и васпитача превазилази пуку размену информација и постаје фактор развоја (Виготски, 1979).

2.2. Карактеристике говорне (вербалне) комуникације

Говорна комуникација представља основни облик интерперсоналне комуникације и одвија се путем изговорених речи. Њена кључна карактеристика јесте непосредност, која омогућава брзу размену информација и тренутну повратну реакцију саговорника. За разлику од писаног облика говорна комуникација омогућава флексибилност и прилагођавање поруке у реалном времену, као и динамичну размену порука између учесника (Берло, 1960).

У савременој комуникологији говорна комуникација се посматра као сложен процес у коме учесници не само да разумеју информације, већ и активно конструишу значење кроз интеракцију. Према Виготском говор има кључну улогу у развоју мишљења и социјалних односа, јер представља основно средство комуникације и учења (Виготски, 1978).

Једна од основних карактеристика говорне комуникације јесте њена двосмерна природа. Учесници у комуникацији истовремено су и пошљаоци и примаоци порука, што омогућава континуирану размену информација и значења. У педагошком контексту ова двосмерна комуникација омогућава активно учешће родитеља и васпитача о размени информација о детету, што доприноси квалитетнијем васпитно - образовном процесу (Shannon&Weaver, 1949).

Говорна комуникација се одвија у реалном времену, па се учесници суређу са непосредности и спонтаности, тачније имају могућност тренутног реаговања. Ова непосредност омогућава флексибилност и прилагођавање комуникације ситуацији и саговорнику. Спонтаност је такође важна карактеристика, јер говорна комуникација често није унапред у потпуности припремљена. Она има значајну улогу у учењу, јер омогућава природну размену искуства и значења (Брунер, 1983).

Говорна комуникација је у великој мери прожета емоцијама. Начин на који се порука изговара често има већи утицај од саме поруке. Поред вербалног садржаја значајну улогу имају и паралингвистички елементи, као што су интонација, темпо говора и јачина гласа. Ови елементи утичу на интерпретацију поруке и могу мењати њено значење. Ефикасна говорна комуникација подразумева развијање комуникационе вештине, међу којима се посебно издвајају јасно изражавање, активно слушање и давање повратне информације.

Има значајну улогу у социјализацији и развоју детета. Кроз комуникацију дете усваја друштвене норме, развија социјалне вештине и учи како да функционише у друштву. Зато развој говора и мишљења тачно је повезан са когнитивним развојем детета (Пиагет, 1959).

Иако говорна комуникација омогућава непосредну размену информација, она је подложна неспоразумима. Различита тумачења, емоционална стања и културне разлике могу довести до погрешног разумевања поруке. Због тога је важно развијати комуникационе вештине, као што су активно слушање и јасно изражавање. Активно слушање као важна компонента комуникације, подразумева пуну пажњу према саговорнику и разумевање његове поруке. Оно доприноси смањењу неспоразума и унапређењу међуљудских односа (Рот, 2004).

Дакле говорна комуникација представља сложен и вишедимензионалан процес који има кључну улогу у међуљудским односима и васпитно – образовном раду. Њене основне карактеристике – двосмерност, непосредност, емоционална обојеност и контекстуална условљеност, чине је незаменљивим средством интеракције између родитеља и васпитача. Разумевање ових карактеристика омогућава унапређење комуникације и допринос квалитетнијем развоју детета.

2.3. Комуникација у контексту предшколског образовања

Комуникација представља темељан процес у предшколском васпитању и образовању, јер омогућава успостављање односа између детета, васпитача и родитеља, као и пренос знања, вредности и образаца понашања. У предшколском контексту, комуникација има шире значење од самог преноса информација – она укључује интеракцију, размену емоција, социјализацију и развој идентитета детета.

Савремени педагошки приступи наглашавају да дете није пасивни прималац информација, већ активни учесник у комуникацији. У том смислу комуникација се посматра као процес заједничког конструисања значења (Брунер, 1983).

Комуникација у предшколском образовању може се дефинисати као плански и спонтани процес размене порука између учесника васпитно – образовног процеса, са циљем подстицања развоја детета.

Комуникација у предшколству подразумева постојање извора, поруке, канала и примаоца, уз могућност повратне информације која потврђује разумевање уз прикључивање емоционалних и социјалних фактора (Берло, 1960).

Комуникација у предшколским установама има специфичне карактеристике које произилазе из природе васпитно – образовног рада. Она укључује интеракцију између васпитача, деце и родитеља, при чему комуникација између одраслих има посебан значај за развој детета. Еколошка теорија развоја наглашава значај међусобне повезаности различитих система у којима дете одраста.

Интеракција између породице и образовне институције (мезосистем) има директан утицај на развој детета. У том контексту, комуникација између родитеља и васпитача представља кључни елемент сарадње. У пракси комуникација се остварује кроз различите облике, као што су свакодневни разговори, родитељски састанци и индивидуални сусрети. Говорна комуникација има доминантну улогу због своје непосредности и могућности детаљне размене информација (Бронфенбреннер, 1977).

У предшколском образовању комуникација има више међусобно повезаних функција:

- информативна функција – омогућава размену информација између васпитача, деце и родитеља. Ова функција је кључна за праћење развоја детета и планирање васпитно – образовног рада.

- васпитна функција – кроз комуникацију се преносе вредности, норме понашања и друштвена правила. Дете учи како да комуницира, сарађује и решава конфликте.

- социјална функција – путем комуникације дете изражава и препознаје емоције, што доприноси развоју емоционалне интелигенције. (Големан, 1995).

- развојна функција – комуникација доприноси развоју говора, мишљења и когнитивних способности детета. (Пиагет, 1959).

Поред међусобно повезаних функција комуникације, у предшколском образовању веома су битни и облици комуникације који се деле на:

- вербална комуникација – обухвата говор као основно средство споразумевања. Квалитет вербалне комуникације утиче на развој језика и мишљења. Дете поседује урођене способности за усвајање језика, али се оне развијају кроз интеракцију са окружењем. (Цхомски, 1965).

- невербална комуникација – невербални елементи (гестови, мимика, контакт очима) имају значајну улогу у комуникацији са децом, нарочито у раном узрасту. Истраживања показују да невербални аспекти значајно утичу на интерпретацију поруке (Мехрабиан, 1972).

- паравербална комуникација – паравербални елементи (интонација, темпо, јачина гласа) доприносе емоционалном тону комуникације и утичу на разумевање поруке.

2.4. Улога родитеља у комуникационом процесу

Родитељи су примарни комуникациони партнери детета и представљају први модел вербалне и невербалне интеракције. Још од најранијег узраста деца усвајају обрасце комуникације посматрајући и опонашајући родитеље, што потврђује значај социјалног учења у развоју говора и језика (Бандура, 1977).

Према Бронфенбреннеровој еколошкој теорији развоја, породица представља микросистем који има непосредан и најинтензивнији утицај на дете.

Квалитет комуникације унутар породице директно утиче на развој самопоуздања, емоционалних стабилности и социјалних вештина детета.

Отворена, подржавајућа и двосмерна комуникација доприноси осећају сигурности и прихваћености. Родитељи имају кључну улогу у развоју говорно – језичких способности детета кроз свакодневне интеракције, као што су разговор, читање и заједничке активности. Количина и квалитет вербалне стимулације у породици значајно утичу на каснији академски успех детета. Деца која одрастају у стимулативном – комуникационом окружењу, показују богати речник и развијене комуникационе вештине (Харт, 1995).

Поред тога, стил родитељског васпитања има значајан утицај на комуникацију. Ауторитативни стил, који комбинује топлину и јасно постављене границе, повезује се са развијеним комуникационим компетенцијама код деце. Насупрот томе ауторитарни или пермисивни стилови могу довести до проблема у изражавању и разумевању порука (Баумринд, 1991).

Ефикасна комуникација између родитеља и васпитача представља основ за успешно функционисање васпитно – образовног процеса. Партнерство између породице и предшколске установе доприноси континуитету у развоју детета и омогућава боље разумевање његових потреба. Укључивање родитеља у образовни процес побољшава постигнуће деце, као и њихову мотивацију за учење.

Редовна размена информација између родитеља и васпитача омогућава правовремено препознавање потешкоћа и прилагођавања васпитних стратегија (Епштеин, 2001).

Родитељи имају примарну улогу у васпитању детета и представљају кључне партнере васпитачима. Њихово активно учешће у комуникацији омогућава размену информација о дететовим потребама, навикама и понашању. Квалитет комуникације зависи од различитих фактора, укључујући образовање, социо – економски статус и културне обрасце. Успешна сарадња родитеља и васпитача заснива се на међусобном поверењу и отвореној комуникацији. Важно је нагласити да родитељи треба да буду активни учесници у комуникационом процесу, а не пасивни примаоци информација.

Њихово мишљење, искуство и познавање детета представљају драгоцен ресурс за васпитаче.

Родитељи често имају одређена очекивања од васпитача, што може утицати на начин комуникације. Када комуникација није јасна и конструктивна, може доћи до неспоразума и конфликта (Слуњски, 2011).

Иако је значај комуникације неоспоран, у пракси се често јављају различите баријере. Оне могу бити:

- психолошке баријере – страх, несигурност, предрасуде...
- социјалне баријере – разлике у образовању, култури
- организационе баријере – недостатак времена, преоптерећеност родитеља.

Неефикасна комуникација често произилази из недостатка активног слушања и неадекватног изражавања емоција. Родитељи који развију вештину активног слушања и асертивне комуникације, доприносе квалитетнијим односима са децом и васпитачима (Гордон, 2000).

2.5. Улога васпитача у комуникацији са родитељима

Васпитачи имају професионалну одговорност да успоставе квалитетну комуникацију са родитељима. Њихова улога подразумева не само преношење информација, већ и изградњу односа поверења и сарадње.

Професионална комуникација васпитача заснива се на јасноћи, емпатији и асертивности. Васпитач треба да поседује развијене комуникационе компетенције како би успешно сарађивао са родитељима и одговорио на њихове потребе. Емпатија омогућава разумевање перспективе родитеља, док асертивност доприноси јасном и конструктивном изражавању ставова (Каменов, 2008).

Комуникација између васпитача и родитеља представља један од најважнијих сегмената васпитно – образовног процеса у предшколским установама.

Квалитетна сарадња између породице и вртића доприноси целокупном развоју детета. Васпитачи имају кључну улогу у изградњи процеса партнерског односа са родитељима, јер управо он представља посредника између установе и породице, али и стручну особу која својим комуникационим компетенцијама, утиче на квалитет међусобног поверења и сарадње. Успешна комуникација између васпитача и родитеља заснива се на међусобном поштовању, разумевању, емпатији и отворености за сарадњу. Професионална комуникација омогућава родитељима да се осећају прихваћено и укључено у рад и живот предшколске установе, док васпитачу пружа могућност да боље упозна дете, његове потребе, навике и породично окружење (Епштајн, 2011).

Васпитач је први представник установе са којим родитељ остварује непосредну комуникацију. Због тога начин комуникације васпитача оставља снажан утисак на родитеље и утиче на њихово поверење према установи. Професионалан однос подразумева љубазност, стрпљивост, способност активног слушања и адекватно преношење информација. Васпитач треба да поседује развијене комуникационе вештине

како би могао да успостави сараднички однос са родитељима различитих образовних, социјалних, и културних карактеристика. Један од основних улога васпитача јесте информативна улога. Она подразумева редовно обавештавање родитеља о дететовом понашању, напредовању, емоционалном стању и односа са вршњацима. Правовремена и јасна размена информација доприноси бољем разумевању дететових потреба и омогућава заједничко деловање родитеља и васпитача у циљу подстицања развоја детета. Информације које васпитач пружа родитељима морају бити објективне, прецизне и професионално саопштене, уз поштовање етичких принципа и приватности породице.

Поред информативне значајна је и саветодавна улога васпитача. Васпитач својим стручним знањем може помоћи родитељима у решавању одређених васпитних дилема и проблема са којима се сусрећу током развоја детета. Саветодавна комуникација не треба да буде заснована на критиковању родитеља, већ на партнерском приступу, размени мишљења и заједничком тражењу најбољих решења (Гордон, 2003).

Ефикасна комуникација са родитељима захтева развијену емпатију и способност ненасилног решавања конфликта.

Васпитач има и мотивациону улогу у комуникацији са родитељима. Он подстиче родитеље да активно учествују у животу вртића кроз радионице, састанке, заједничке активности и различите облике сарадње. Када родитељи осећају да су цењени и равноправни партнери у васпитно – образовном процесу, њихова укљученост постаје већа, што позитивно утиче на дете. Истраживања показују да деца чији родитељи активно сарађују са васпитачима остварују боље социјалне и емоционалне резултате (Хорнби, 2011).

Посебан значај има емоционална димензија комуникације. Васпитач треба да покаже разумевање за емоције и потребе родитеља, нарочито у периоду адаптације детета на вртић.

Родитељи често осећају несигурност, страх или забринутост приликом одвајања од детета, па је задатак васпитача да кроз отворену и подржавајућу комуникацију допринесе стварању осећаја сигурности и поверења. Емпатија, топлина и професионална подршка омогућују изградњу позитивног односа који је основа успешне сарадње (Малеш, 2015).

Комуникација са родитељима може се остварити на разлићите начине: кроз свакодневне разговоре приликом доласка и одласка детета, индивидуалне разговоре, родитељске састанке, писана обавештења, телефоне и савремене дигиталне облике комуникације. Савремено друштво и развој технологије довели су до све чешће употребе електронске комуникације између васпитача и родитеља, што омогућава бржу размену информација, али истовремено захтева професионалност и одговорност у начину обраћања. Савремени концепт предшколског васпитања и образовања наглашава партнерски однос између породице и установе. У том односу родитељи и васпитачи имају заједнички циљ – стварање оптималних услова за развој и добробит детета (Петровић-Сочо, 2009).

На основу свега наведеног може се закључити да васпитач има веома одговорну и сложену улогу у комуникацији са родитељима.

Квалитет његове комуникације утиче не само на однос са породицом, већ и на емоционални развој, сигурност и успех детета у предшколском окружењу. Професионална, отворена и емпатична комуникација, представља основ успешне сарадње између породице и вртића, а самим тим и важан фактор квалитетног предшколског васпитања и образовања.

2.6. Говорни видови комуникације између родитеља и васпитача

Говорни видови комуникације обухватају све облике усмене интеракције између родитеља и васпитача. Најчешћи облици су неформални разговори, формални састанци, родитељски састанци и телефонска комуникација.

Сваки од ових облика има специфичне карактеристике и захтева различите комуникационе вештине. Неформални разговори омогућују брзу размену информација, док формални састанци пружају могућност детаљније анализе и планирања (Каменов, 2008).

Према теоријама интерперсоналне комуникације говор представља најважније средство преношења информација. Кроз вербалну комуникацију родитељ и васпитач размењују информације о детету, чиме заједнички доприносе стварању оптималних услова за развој детета (Епштајн, 2011).

Говорни видови комуникације подразумевају различите начине вербалног обраћања и интеракције између родитеља и васпитача. Они се могу остварити кроз формалне и неформалне облике комуникације. Формална комуникација обухвата родитељске састанке, индивидуалне разговоре, свакодневне консултације и организоване радионице, док се неформална комуникација највише одвија свакодневно приликом доласка и одласка детета из вртића.

Један од најчешћих видова комуникације јесте свакодневни разговор између детета и васпитача.

Овакви разговори углавном су кратки, али имају значај јер омогућавају континуирану размену информација о детету. Васпитач родитељу преноси информације о дететовом расположењу, исхрани, активностима и односима са вршњацима, док родитељи могу указати на одређене промене у понашању детета или породичне околности које могу утицати на његов боравак у вртићу. Оваква комуникација доприноси стварању међусобног поверења и осећаја сигурности код родитеља (Гордон, 2003).

Индивидуални разговори представљају значајан облик говорне комуникације између родитеља и васпитача. Они омогућавају детаљније разматрање питања која се односе на развој, понашање и потребе детета. Током индивидуалних разговора васпитач треба да покаже професионалност, емпатију и способност активног слушања. Важно је да комуникација буде двосмерна, односно да родитељи имају могућност да изразе своје мишљење, забринутост и очекивања (Гордон, 2003).

Родитељски састанци представљају формални говорни облик комуникације који омогућава информисање родитеља о плановима рада, активностима установе и карактеристикама деце одређене узрасне групе. Током родитељских састанака васпитачи могу пружити стручне савете о васпитању, развоју говора, социјализацији и припреми деце за школу. Ови састанци доприносе јачању сарадње између породице и установе и омогућавају родитељима да се активније укључе у васпитно – образовни процес (Гордон, 2003).

Саветодавни разговори представљају посебан говорни вид комуникације, који се користе када постоје одређени проблеми или дилеме у вези са дететовим развојем и понашањем. У тим ситуацијама васпитач има важну саветодавну улогу, али је неопходно

да комуникација буде заснована на партнерству и међусобном поштовању. Критика, наметање мишљења или ауторитативан приступ могу довести до конфликта и нарушавања односа са родитељима.

Због тога се препоручује употреба асертивне комуникације, која омогућава јасно и искрено изражавање ставова уз поштовање саговорника (Гордон, 2003).

Поред вербалног садржаја, значајну улогу у говорној комуникацији имају тон гласа, начин обраћања, избор речи и емоционална топлина у разговору. Родитељи веома често процењују професионалност и однос васпитача према детету управо на основу начина комуникације према детету. Љубазан тон, стрпљење и емпатија доприносе стварању позитивне атмосфере и јачању сарадничких односа.

Савремени услови живота довели су до развоја нових говорних облика комуникације између родитеља и васпитача. Телефонски разговори и комуникација путем дигиталних платформи постали су чест начин размена информација. Електронска комуникација омогућава бржу доступност информација, али захтева професионалност, јасноћу и поштовање етичких правила. Иако дигитална комуникација има бројне предности, непосредни вербални контакт и даље остаје најважнији облик сарадње (Малеш, 2015).

Ефикасна говорна комуникација између родитеља и васпитача зависи од комуникационих компетенција од обе стране. Васпитач првенствено има за задатак да прилагоди начин комуникације различитим родитељима, узимајући у обзир њихове индивидуалне карактеристике, образовање, културне вредности и очекивања.

Савремена педагогија наглашава да квалитетна комуникација између родитеља и васпитача представља основ успешног васпитно – образовног рада. Када постоји отворена и подржавајућа вербална комуникација, дете добија јасне поруке подршке и сигурности из оба окружења, породице и вртића. Таква сарадња позитивно утиче на развој самопоуздања, емоционалне стабилности и социјалне компетенције детета. На основу наведеног може се закључити да говорни видови комуникације имају изузетно важну улогу у функционисању предшколске установе и развоју детета (Росић, 2005).

2.7. Баријере у говорној комуникацији

Комуникација између родитеља и васпитача није увек успешна и једноставна. У свакодневној пракси често се појављују различите препреке које отежавају разумевање, доводе до конфликта и смањују квалитет сарадње. Те препреке називају се комуникационе баријере.

У комуникацији између родитеља и васпитача могу се јавити различите баријере, укључујући сementичке, психолошке и организационе препреке. Према многим научним истраживањима и тумачењима неспоразуми често настају због различитог тумачења порука.

Комуникационе баријере представљају све оне факторе који ометају успешно преношење и разумевање поруке између саговорника. Оне могу бити психолошке, емоционалне, социјалне, језичке, организационе или културолошке природе. У односу родитеља и васпитача присуство комуникационих баријера може негативно утицати на међусобне односе, као и на емоционалну сигурност и развој детета. Савремена педагогија наглашава да је препознавање и превазилажење комуникационих препрека један од основних услова квалитетног партнерства између породице и предшколске установе (Росић, 2025).

Једна од најчешћих баријера у говорној комуникацији јесте психолошка баријера. Она настаје усред различитих емоција, ставова, предрасуда и личних искустава саговорника. Родитељи понекад долазе у вртић са осећајем страха и несигурности, или претеране заштитничке усмерености према детету, док васпитачи могу осећати професионални притисак, умор или незадовољство због великог обима посла. Таква стања утичу на начин примања или тумачења порука. У колико родитељ сматра да васпитач не разуме или не поштује, може доћи до повлачења, конфликта или одбијања сарадње. Психолошке баријере као што су емоције и предрасуде, могу додатно отежати комуникацију. Недостатак времена и организациони проблеми такође представљају честе препреке (Watzlawick, 1967).

Емоционалне баријере посебно долазе до изражаја у ситуацијама када се разговара о проблемима у понашању или развоју детета. Родитељи често тешко прихватају сугестију или критике које се односе на њихово дете, јер их доживљавају као лични неуспех или

напад на родитељску компетенцију. С друге стране ако васпитач нема довољно развијене комуникационе вештине, може не намерно изазвати осећај кривице, стида или одбрамбени став код родитеља (Гордон, 2003).

Језичке баријере такође могу значајно отежати говорну комуникацију између родитеља и васпитача. Оне се односе на неразумевање порука услед употребе стручних термина, нејасног изражавања или различитог нивоа образовања саговорника.

Васпитачи понекад користе стручно педагошку или психолошку терминологију коју родитељи не разумеју у потпуности, што може изазвати несигурност и комфузију. Ефикасна комуникација захтева једноставно, јасно и прилагођено изражавање како би порука била правилно схваћена (Гордон, 2003).

Културолошке баријере представљају још један важан фактор који може отежати сарадњу између родитеља и васпитача. Савремено друштво карактеристише присуство различитих културних вредности, обичаја и стилова васпитања деце. Родитељи и васпитачи могу имати различита очекивања у вези са дисциплином, начином комуницирања са дететом или улогом породице у образовању. У колико не постоји међусобно разумевање и поштовање различитости, може доћи до неспоразума и конфликта (Епштајн, 2011).

Социјалне баријере често произилазе из разлика у социјалном статусу, образовању и животним условима родитеља. Родитељи нижег образовног нивоа понекад осећају несигурност у комуникацији са стручним особљем вртића, док васпитачи могу несвесно развити стереотипе или предрасуде према појединим породицама. Такви ставови отежавају стварање партнерског односа заснованог на равноправности и међусобном поштовању (Епштајн, 2011).

Организационе баријере односе се на услове рада и организацију комуникације у предшколској установи.

Недостатак времена за индивидуалне разговоре, велики број деце, преоптерећеност административним обавезама и недовољна укљученост родитеља могу негативно утицати на квалитет комуникације. У савременим условима живота родитељи мало имају слободног времена, због чега комуникација са васпитачима постаје кратка и површна.

Такви услови отежавају детаљну размену информација и развој квалитетних односа (Епштајн, 2011).

Важну препреку представљају и неадекватни комуникациони стилови. Ауторитативан наступ, прекидање саговорника, недостатак емпатије, подизање тона или пасивна комуникација могу довести до неспоразума и нарушавања односа. Активно слушање представља једну од основних вештина успешне комуникације, јер омогућава саговорнику да се осећа прихваћено и уважено. Када родитељи имају утисак да их васпитач не слуша или не разуме њихове проблеме, долази до смањења поверења и сарадње.

Невербални аспект комуникације такође може представљати баријеру. Израз лица, тон гласа, контакт очима и говор тела често шаљу снажније поруке од самих речи. Хладан или незаинтересован израз лица, избегавање контакта очима или нервозан тон могу изазвати негативне емоције код родитеља и створити осећај дистанце. Због тога је важно да васпитачи буду свесни невербалне комуникације и њеног утицаја на квалитет односа са родитељима (Епштајн, 2011).

У савременом друштву све већи значај има дигитална комуникација између родитеља и васпитача. Иако електронска комуникација омогућава бржу размену информација, она може представљати извор нових комуникационих баријера. Писане поруке често не преносе емоције и тон говора, због чега може доћи до погрешног тумачења садржаја. Недостатак непосредног контакта смањује могућност емпатије и спонтаног решавања неспоразума (Малеш, 2015).

Превазилажење комуникационих баријера захтева развијање комуникационих компетенција код васпитача и родитеља.

Важно је да васпитач ствара пријатну и подстицајну атмосферу у којој ће родитељи имати осећај сигурности и поверења. Отворен дијалог, међусобно разумевање и поштовање, као и разумевање различитости представљају основ успешног партнерства између породице и предшколске установе. Савремени приступи предшколског васпитања наглашавају да квалитетна комуникација није могућа без међусобног поверења и равноправног односа родитеља и васпитача. Када се комуникационе баријере

препознају и успешно превазиђу, сарадња постаје ефикаснија, а дете добија подршку и сигурност из оба окружења (Визек Видовић, 2011).

2.8. Унапређење комуникације

Унапређење комуникације подразумева континуирани процес развоја комуникационих вештина, унапређивања међуљудских односа и стварање отворене и подржавајуће сарадње између свих учесника васпитно – образовног процеса. У предшколским установама квалитет комуникације директно утиче на емоционалну сигурност детета, његову социјализацију као и на успешност васпитно – образовног рада (Риналди, 2006).

Према мишљењу Бронфенбренера, развој детета обликује се кроз међусобно повезане системе, међу којима породица и образовна установа имају централно место. Када између родитеља и васпитача постоји квалитетна комуникација, дете добија јасне поруке, стабилност и подршку, што доприноси његовом целокупном развоју. Унапређење комуникације зависи од бројних фактора који могу допринети квалитетнијим односима између родитеља и васпитача. Најзначајнији фактори су међусобно поверење, поштовање, емпатија, активно слушање, професионална компетентност и отвореност за сарадњу (Бронфенбренер, 1979). Поверење представља основ сваког успешног комуникационог односа. Родитељи морају имати осећај сигурности и поверења у стручност васпитача, док васпитачи треба да поштују родитеље као примарне васпитаче детета, тада је комуникација отворенија, искренија и продуктивнија.

Поштовање подразумева прихватање различитости међу породицама, уважавање њихових ставова, култура и начина васпитања. Васпитач треба да развија професионалан однос заснован на толеранцији и разумевању, без предрасуда и стереотипа (Гордон, 2003).

Активно слушање је један од важних комуникационих вештина, јер подразумева пажљиво слушање саговорника и разумевање њихових порука. Због тога је веома битно да родитељи осећају да их васпитач слуша и разуме, на тај начин смањују се неспоразуми и конфликти а комуникација постаје ефикасна (Рогерс, 1961).

Када је у питању унапређење комуникације велики значај придаје се емпатији и емоционалној интелигенцији. Васпитач мора знати да емпатија представља способност разумевања осећања и потребе друге особе, као и да емоционална интелигенција подразумева способност препознавања, разумевања и управљања емоцијама, како сопственим тако и туђим. Зато је битно код комуникације између васпитача и родитеља да ова значајна улога увек стоји на првом месту, тада долази до бољег разумевања различитих перспектива и емоционалних реакција, успешније се решавају конфликти, граде се квалитетнији односи и ствара се позитивна комуникациона клима (Големан, 1995).

Савремена педагогија наглашава значај партнерског односа између родитеља и васпитача. Партнерство подразумева заједничко доношење одлука, размену искустава и активно укључивање родитеља у живот вртића.

Родитељи не треба да буду само пасивни примаоци информација, већ равноправни учесници у процесу васпитања и образовања детета. Према Епштајну успешна сарадња остварује се кроз различите облике комуникације, волонтирање родитеља, подршка учења код куће и заједничко одлучивање. Иако је његов модел првенствено развијен за школски систем, његова примена је значајна и у предшколском образовању (Епштајн, 2018).

Савремене технологије значајно доприносе унапређењу комуникације између родитеља и васпитача. Електронска пошта, мобилне апликације, друштвене мреже и дигиталне платформе омогућавају бржу и ефикаснију размену информација. Иако неможе у потпуности заменити непосредан контакт, дигитална комуникација омогућава родитељима да буду правовремено информисани о активностима детета, плановима рада и важним догађајима у установи (Риналди, 2006).

Један од начина унапређења комуникација јесте организовање едукативних радионица и саветовалиште за родитеље. Такви облици сарадње омогућавају родитељима да стекну нова знања о развоју детета, васпитним стиливима и комуникационим вештинама. Радионице подстичу отворену размену мишљења и искустава између родитеља и стручних сарадника. Кроз заједничке активности развија

се осећај припадности и међусобне подршке, што позитивно утиче на квалитет комуникације (Рогерс, 1961).

Унапређење комуникације захтева и континуирано стручно усавршавање васпитача у области комуникационих компетенција. Током професионалног развоја васпитачи усвајају знања и вештине које им помажу у решавању конфликта, вођењу разговора са родитељима и разумевању интерперсоналних односа. Комуникационе компетенције обухватају вербалну и невербалну комуникацију, асертивност, активно слушање и способност давања конструктивне повратне информације. Професионално оспособљени васпитачи лакше успостављају квалитетне односе са родитељима и ефикасније решавају проблеме у комуникацији (Епштајн, 2018).

Унапређење комуникације подразумева развој комуникационих вештина код свих учесника. То укључује примену техника активног слушања, јасно изражавање и редовну размену информација.

Савремени педагошки приступи наглашавају значај партнерског односа између родитеља и васпитача, који се заснива на међусобном поверењу и сарадњи (Слуњски, 2011).

3. ЕМПИРИЈСКИ ДЕО

3.1. Методологија истраживања

У самој настави дидактичке методе подразумевају научно верификоване наставне поступке којима васпитач заједно са децом, обрадом планских садржаја, проценом којима деца стичу навике и вештине остварује васпитно образовне задатке и циљеве наставе.

Савремени васпитно образовни процес заснива се на партнерском односу између породице и предшколске установе. У том односу комуникација има централну улогу, јер омогућава размену информација, усклађивање васпитних поступака и подршку детету у његовом развоју.

Комуникација представља један од основних услова успешног функционисања сваког друштва, а нарочито има значајну улогу у васпитно – образовном процесу. У

контексту предшколског васпитања и образовања, комуникација између родитеља и васпитача заузима посебно место, јер управо кроз ту интеракцију долази до размене информација које су од кључног значаја за правилан развој детета. Квалитетна и континуирана комуникација омогућава успостављање квалитетног односа између породице и васпитно – образовне установе, што директно утиче на емоционални, социјални и когнитивни развој предшколског детета (Виготски, 1978).

Посебан значај има говорна комуникација, као најдиректнији облик интеракције између родитеља и васпитача. Квалитет ове комуникације утиче не само на међусобне односе одраслих, већ и на емоционалну сигурност, понашање и развој детета. Говорни видови комуникације као један од најчешћих облика интеракције између родитеља и васпитача, имају посебну тежину због своје непосредности, спонтаности и могућности тренутне размене информација. Усмена комуникација омогућава не само пренос информација, већ и изражавање емоција, ставова и очекивања, што додатно доприноси изградњи међусобног поверења и разумевања.

Међутим, упркос њеној важности у пракси се често јављају различити изазови и баријере које могу отежати или нарушити квалитет комуникације.

Комуникација између родитеља и васпитача треба да буде континуирана, свестрана и корисна. Она треба да помогне да се ускладе породичне и предшколске вредности, да се избегне међусобно неразумевање, неспоразуми и неповерење, како би се детету олакшао процес образовања и социјализације.

Добра комуникација између родитеља и васпитача је кључна за унапређивање учења и развоја деце. Најчешћа подела облика сарадње васпитача и родитеља је подела на вербалне и писане облике комуникације. Вербални облици комуникације као што су: обострана информисаност, свакодневни индивидуални разговори, телефонски позиви, родитељски састанци, радионице. Писани облици сарадње: огласна табла путем које се преносе поруке, информације и обавештења. У писане облике сарадње спадају још и: брошуре и водичи о установи, огласна табла вртића, огласна табла групе, постери (о акцијама, о пројектима и сл.), кутија за сугестије родитеља, писма и позивнице, поруке (писмене и СМС).

3.2. Предмет истраживања

Комуникација између родитеља и васпитача треба да буде континуирана, свестрана и корисна. Она треба да помогне да се ускладе породичне и предшколске вредности, да се избегне међусобно неразумевање, неспоразуми и неповерење, како би се детету олакшао процес образовања и социјализације.

Добра комуникација између родитеља и васпитача је кључна за унапређивање учења и развоја деце. Најчешћа подела облика сарадње васпитача и родитеља је подела на вербалне и писане облике комуникације. Вербални облици комуникације као што су: обострана информисаност, свакодневни индивидуални разговори, телефонски позиви, родитељски састанци, радионице. Писани облици сарадње: огласна табла путем које се преносе поруке, информације и обавештења. У писане облике сарадње спадају још и: брошуре и водичи о установи, огласна табла вртића, огласна табла групе, постери (о акцијама, о пројектима и сл.), кутија за сугестије родитеља, писма и позивнице, поруке (писмене и СМС).

Предмет истраживања обухвата анализу тренутног стања комуникације између васпитача и родитеља кроз разне видове комуникације у предшколским установама. Истраживање се такође бави евалуацијом утицаја различитих облика комуникације између породице и вртића кроз разне видове комуникације.

Предмет истраживања је: утврдити како различити говорни видови комуникације утичу на сарадњу између породице и вртића.

3.3. Проблем истраживања

Проблем који се истражује у овом раду односи се на изазове и потенцијале који постоје у комуникацији између васпитача и родитеља у предшколским установама. Специфично, проблем се фокусира на идентификацију препрека које ометају ову комуникацију.

Проблем истраживања је: Да ли су разни видови говорне комуникације битни за сарадњу између васпитача и родитеља.

3.4. Циљ истраживања

Испитати како разни видови комуникације утичу на сарадњу васпитача и родитеља.

3.5. Задаци истраживања

- Истражити како комуникација путем родитељских састанака утиче на значај сарадње са родитељима
- Истражити и категоризовати размену сазнања о детету и његовом понашању путем индивидуалног разговора
- Анализирати перцепцију васпитача о корисности телефонског разговора са родитељима за унапређење сарадње.

3.6. Хипотезе истраживања

На основу дефинисаног предмета, циља, задатка и предмета истраживања поставља се општа (основна и генерална) хипотеза и евентуално посебне хипотезе.

Општа хипотеза:

Унапређење комуникације између васпитача и родитеља у предшколским установама директно утиче на квалитет васпитно - образовног процеса и развој деце и веома су битни у сарадњи.

Посебна хипотеза:

- Претпоставља се да ће комуникација путем родитељских састанака позитивно утицати на сарадњу између родитеља и васпитача.
- Претпоставља се да ће индивидуални разговор васпитача и родитеља о размени сазнања о дететовом понашању унапредити сарадњу између породице и вртића.
- Претпоставља се да ће комуникација преко телефонског разговора унапредити сарадњу васпитач – родитељ.

3.7. Варијабле истраживања

Независне: Независну варијаблу овог истраживања представља утицај комуникације на сарадњу између породице и вртића.

Зависне: Зависну варијаблу предстаља побољшање свих видова комуникације између васпитача и породице.

3.8. Методе, технике и инструменти истраживања

У овом истраживању користи се **дескриптивна** метода за анализу сарадње између родитеља и васпитача у контексту побољшања сарадње између породице и вртића кроз разне видове комуникације.

Ова метода омогућава детаљно прикупљање информација о учесталости комуникације, врстама сарадње, изазовима с којима се суочавају васпитачи и нивоу укључености родитеља.

Дескриптивна анализа пружа јасну слику о постојећем стању и идентификује кључне области за побољшање комуникације између родитеља и васпитача.

Техника анкетирања коришћена је за прикупљање података о сарадњи између родитеља и васпитача путем комуникације. Ова техника пружа структуриран приступ васпитачима за изражавање ставова и искустава у вези са комуникацијом с родитељима. Кроз примену анкетног упитника омогућено је систематско прикупљање информација о учесталости комуникације, врстама комуникације, изазовима, пружајући детаљан увид у тренутно стање. Техника анкетирања омогућава објективно сагледавање перспектива васпитача, олакшавајући анализу података и идентификацију кључних области за унапређење сарадње између породице и вртића путем разних видова комуникације.

Анкетни упитник развијен је како би пружио увид у сарадњу између родитеља и васпитача, истражујући ставове и праксе васпитача. Осмишљен је с циљем да прикупи информације о учесталости и врстама комуникације, као и о изазовима који се јављају приликом њеног спровођења. Његова структура омогућава васпитачима да изразе своје мишљење о сарадњи с родитељима и потребама за унапређењем комуникације. Овај упитник пружа основу за детаљну анализу тренутног стања и идентификацију кључних области за унапређење сарадње и комуникације између родитеља и васпитача.

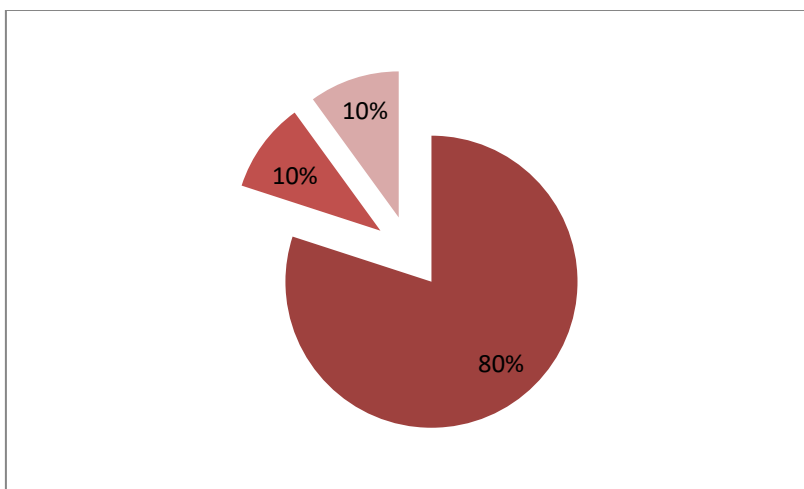
3.9. Узорак, време и место истраживања

Анкетирање ће се спровести у предшколској установи "Наша радост" у Суботици у периоду од фебруара до априла месеца 2026. године где ће бити обухваћено 25 васпитача и 25 родитеља из различитих узрасних група и објеката. Пре самог анкетања родитељи и васпитачи ће бити информисани и потписаће сагласност о томе да су упућени у спровођење истраживања.

4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА И ЊИХОВА ИНТЕРПРЕТАЦИЈА

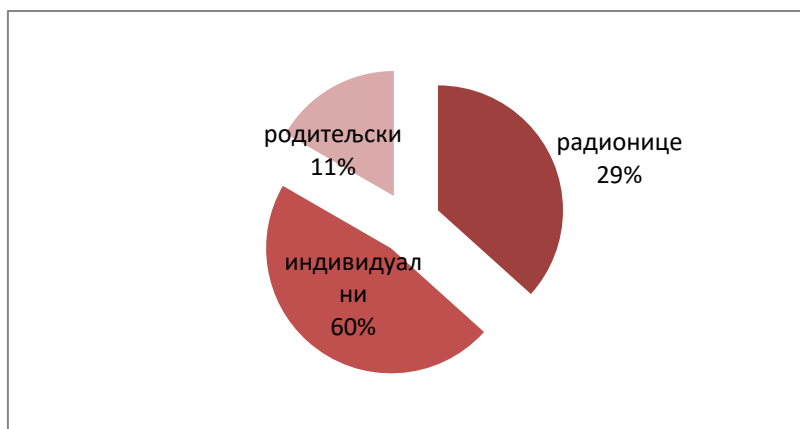
На основу података које смо добили путем упитника, на који су васпитачи и родитељи из различитих средина и објеката дали свој одговор, дошли смо до података које ћу приказати у даљем тексту

Графикон бр. 1: Како оцењујете значај сарадње кроз говорну комуникацију са родитељима у процесу васпитања и образовања деце предшколског узраста?

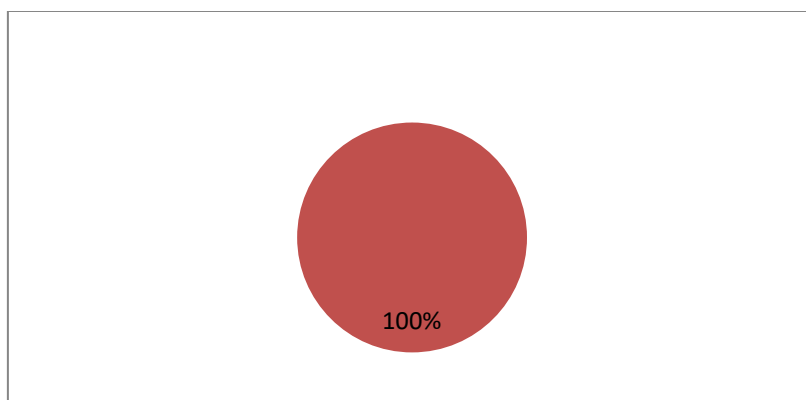
На основу ових података можемо рећи да 80% испитаника сматра да је говорна комуникација са родитељима веома важна у процесу васпитања и образовања, јер на тај начин сваки васпитач као и родитељ има успешну сарадњу, праву обострану информацију о детету и његовим променама како у физичком тако и у психичком смислу и лакше се прати развој и напредак самог детета, 10% сматра да је важна али то сматра неким свакодневним нормалним режимом па не придаје посебно пажњу и 10% сматра комуникацију неважном, јер и сами увиде неке веће и битне промене код детета ако се дешавају.

Графикон бр. 2: Које облике сарадње кроз комуникацију са родитељима тренутно примењујете?

Из приложеног се види да је говорна комуникација са родитељима присутна свакодневно и то 60% у индивидуалном облику, када родитељ доводи и одводи дете из вртића или ако се укаже потреба да се то одради током његовог боравка, јер је дошло до неке неочекиване промене код детета па се мора хитно реаговати, 29% кроз радионице јер сматра да се тада више родитеља одједном укључује у рад па је проток информација бржи, и 11% окупљањем на родитељским састанцима, али то само када је реч о комплетној васпитној групи па је комуникација са сваким родитељем који је присутан иста.

Графикон бр. 3: Како оцењујете утицај унапређења сарадње кроз комуникацију између васпитача и родитеља на следеће аспекте васпитно-образовног процеса и развоја деце у предшколским установама?

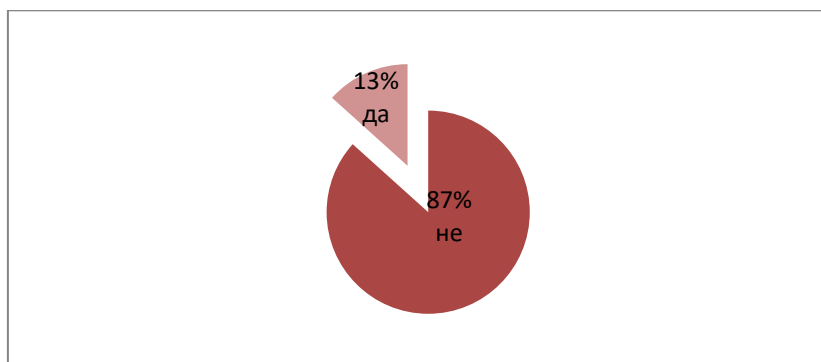
100% узорака потврђује да свакодневна комуникација веома позитивно утиче на социјалне, емоционалне и когнитивне вештине детета, јер иако дете углавном искрено показује и тешко скрива своје промене или страхове родитељ кад укаже на то васпитач има јаснију слику стања, лакше организује васпитни рад и дете лакше савладава своје циљеве и задатке. Са друге стране повећава се укљученост родитеља у васпитно - образовни процес и побољшање комуникације између васпитача и родитеља.

Графикон бр.4: Које изазове најчешће сусрећете у сарадњи кроз комуникацију?

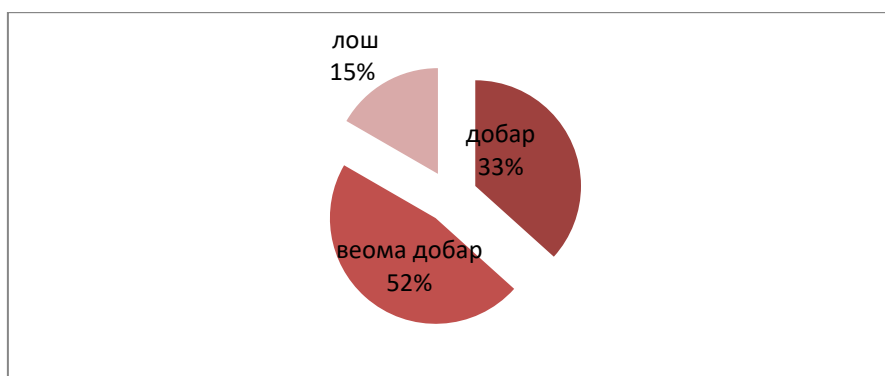
Најчешћи изазови који се сусрећу кроз комуникацију су у 70% случајева недостатак времена, родитељ је кад доводи или одводи дете углавном у журби или васпитач у том тренутку није у својој групи, или је заузет радом са другом децом или разговором са другим родитељем, 23% очекивања родитеља која су много већа него што васпитно – образовни процес налаже, и само 7% комуникацијске баријере када се сматра комуникација небитном или је несхваћена и неразумљива са једне или друге стране или обострано.

Графикон бр. 5: Да ли сматрате да постоји потреба за додатном говорном комуникацијом васпитача са родитељима?

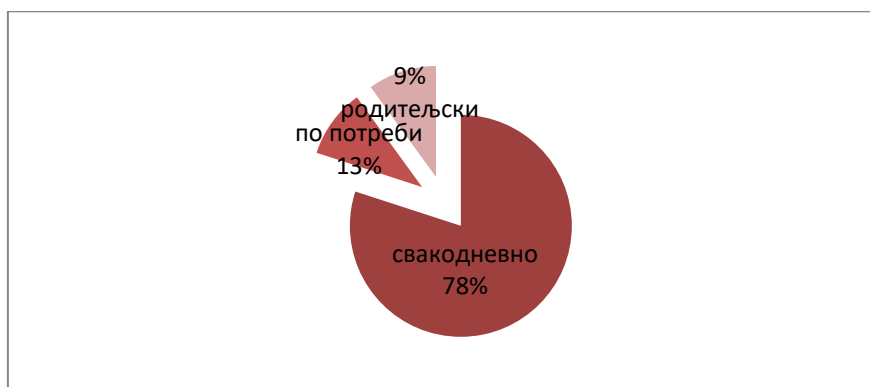
На основу добијених података види се да 87% испитаника сматра да не постоји потреба за додатном говорном комуникацијом између васпитача и родитеља јер је комуникација успешна и обострана у сваком облику што доказују постигнућа и резултати у раду васпитне групе и појединца, само 13% сматра да да је то потребно јер немају свакодневну сарадњу и имају недостатак информација које родитељи не желе да саопште у датом тренутку а васпитач то примећује. На пример, када је дете болесно или тужно због ситуације у кући итд.

Графикон бр. 6: Како оцењујете тренутни ниво сарадње кроз говорну комуникацију са родитељима у вашој установи?

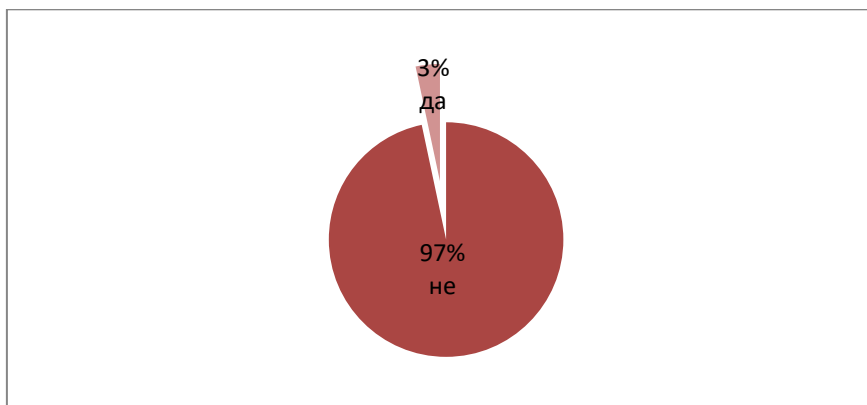
Опет се потврђује да је говорна комуникација између родитеља и васпитача у оквиру установе битна јер је њих 52% сматрало комуникацију веома добром пошто је имају свакодневно дал лично, путем писане поруке, телефоном или преко друштвене мреже, вибер групе, 33% добром јер сматрају да може бити боља, смернија и опширнија, а само 15% лошом јер имају мали број родитеља са којима комуницирају у довољној мери.

Графикон бр.7: Који вид говорне комуникације вам је нај прихватљивији и најлакши за сарадњу?

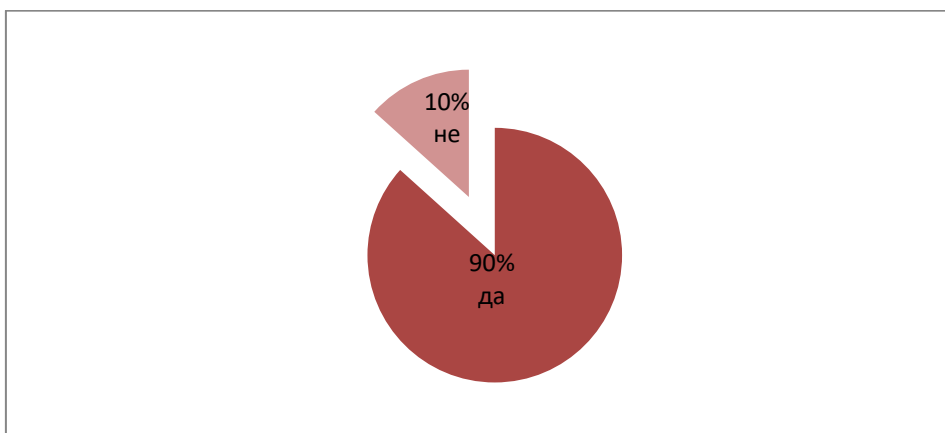
Њих 78% васпитача и родитеља се изјаснило да им је најприхватљивије и најлакше за сарадњу свакодневна комуникација, 13% сматра да је то боље по потреби, а 9% сматра да је најбољи вид родитељски састанак.

Графикон бр. 8: Да ли сматрате да је понекад комуникација лоша због недовољно обученог васпитача из ове области?

На основу добијених података види се да 97% васпитача и родитеља сматра да комуникација није лоша због недовољно обучености васпитача из ове области, сваки васпитач је професионалан и довољно комуникативан и јасан, а само њих 3% сматра да јесте, јер у неким случајевима порука није баш јасно пренета или схваћена, што доказује да васпитач влада свим комуникацијским вештинама потребним за сарадњу са родитељима.

Графикон бр. 9: Разумете ли сваку поруку која вам се као родитељу пренесе кроз било који вид комуникације?

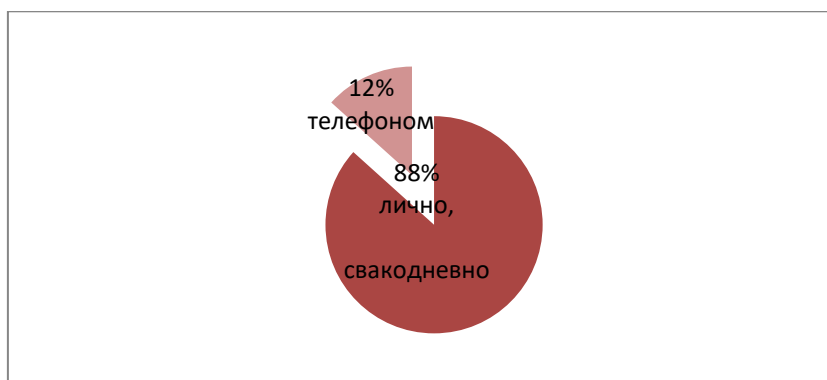
Када је у питању пренос информација – поруке ка родитељу говорном комуникацијом 90% њих сматра да је то разумљиво зато што се дешава обострано и одмах се на лицу места разјасне нејасноће и васпитач познавајући родитеље не користи стручне изразе у комуникацији већ јасно даје до знања шта жели пренети, а само њих 10% се са тим не слаже јер им није увек јасна порука коју добију, то су углавном родитељи са основном школом или из разних недовољно развијених социјалних средина.

Графикон бр. 10: Да ли родитељи увек пренесе јасну поруку било којим видом комуникације?

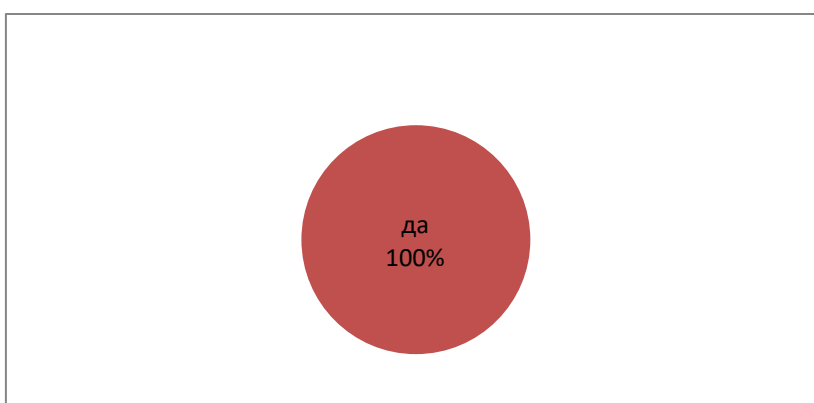
Комуникација између родитеља и васпитача је у сваком случају битна и присутна, само је у 70% случајева порука јасна када родитељ посвети довољно времена да саопшти шта жели или у писаном облику кратко и конкретно да до знања васпитачу информацију, у 20% случајева јасноћа поруке је делимична када није потпуна или може да се протумачи на више начина, а само у 5% случајева порука није јасна када родитељ унедостатку времена само добаци или провуче кроз разговор неку информацију.

Графикон бр. 11: Који вид комуникације вам је најприхватљивији кад сматрате да постоји нека промена код детета?

Како родитељима тако и васпитачима је најприхватљивији и најлакши начин комуникације при сарадњи лично и свакодневно кад постоји нека промена код детета (било ког типа), на тај начин не може доћи до погрешног разумевања поруке што доказује 88% испитаника, а само 12% сматра да је комуникација телефоном лакша и прихватљивија и бржа, то се углавном користи када дође до наге промене здравственог стања детета.

Графикон бр. 12: Да ли сматрате да је телефонска размена информација битна у посебним ситуацијама?

100% испитаника сматра да је комуникација путем телефона између васпитача и родитеља у посебним ситуацијама веома битна, јер на тај начин најбрже и најјасније долазе до праве информације и благовремено се реагује са стране и васпитача и родитеља.

4.1. Дискусија истраживања

У овом истраживачком раду смо се бавили анализом података који ће нам доказати битност улоге говорних видова комуникације између родитеља и васпитача као савремених путева учења код деце предшколског узраста.

Предмет истраживања обухватио је анализу тренутног стања у предшколским установама, са посебним освртом на методе и праксе које се користе при употреби говорне комуникације у васпитно образовном раду, као и перцепцију васпитача о ефектима и изазовима са којима се сусрећу када је комуникација у питању. Истраживање је такође доказало да постоји позитиван утицај комуникације на социјалне, емоцијалне и когнитивне аспекте развоја детета.

Доказали смо да сви васпитачи у свом раду користе говорну комуникацију како са децом тако и са родитељима и обрнуто и да високо оцењују њен значај у васпитно - образовном процесу и имају позитиван исход у раду са децом.

Говорни видови комуникације као један од најчешћих облика интеракције између родитеља и васпитача, имају посебну тежину због своје непосредности, спонтаности и могућности тренутне размене информација. Усмена комуникација омогућава не само пренос информација, већ и изражавање емоција, ставова и очекивања, што додатно доприноси изградњи међусобног поверења и разумевања.

Зато је комуникација битан фактор као савремено средство учења у предшколском узрасту, подразумева комплексан и целовит приступ који обухвата све нивое и димензије васпитно - образовног програма.

Путем родитељских састанака који су више пута у току школске године васпитач комуницира са родитељима и износи информације које се не односе на појединца већ на целу васпитну групу. У том виду комуникације заједно учествују сви и најчешће се користи за планирање васпитно - образовног рада чији су део и родитељи који својим идејама и предлозима уз професионално и јасно навођење васпитача доприносе и унапређују рад васпитне групе. На овај начин се свака баријера која се појави на лицу места разреши. Са друге стране ако постоји неки вид проблема са дететом појединачно и односи се само на њега, небитно да ли је то приметио васпитач или родитељ, индивидуални начин комуникације је веома битан да би се указало на чињенично стање појединца и приступило решавању проблема, да ли је у питању понашање, прихваћеност у групи, стидљивост или приступ раду добра и обострана комуникација ствара јасну слику која детету пружа сигурност и угодан боравак у групи и вртићу и унапређује сарадњу између родитеља и вртића.

У случају нагле промене расположења код детета или здравственог стања, повреде и томе слично најбржи и најбољи вид комуникације је телефонски разговор.

Тај вид комуникације и сарадње је битан јер је васпитачу у том моменту потребна одмах тачна и детаљна информација, или обрнуто ако треба да се обавести родитељ да би се благовремено и на најбржи начин одреаговало и решио тренутни проблем који је настао.

5. ЗАКЉУЧАК

У току израде овог рада указала се потреба да укажемо на значај и важност улоге говорне комуникације као савременог средства учења детета предшколског узраста, а све у циљу побољшања квалитета васпитања и образовања, као и свеобухватног развоја детета у предшколским установама. Тачније, бавили смо се анализом употребе комуникације између васпитача и родитеља као средства лакшег усвајања знања на предшколском узрасту.

Комуникација између родитеља и васпитача треба да буде континуирана, свестрана и корисна. Она треба да помогне да се ускладе породичне и предшколске вредности, да се избегне међусобно неразумевање, неспоразуми и неповерење, како би се детету олакшао процес образовања и социјализације.

Добра комуникација између родитеља и васпитача је кључна за унапређивање учења и развоја деце.

Сагледајући све резултате које смо добили након одрађених упитника са 50 испитаника, у 10 различитих вртића, видимо да је говорна комуникација у било ком свом облику један од веома битних фактора, кључна за унапређивање развоја детета. Овај начин сарадње између васпитача и родитеља даје одличне резултате. Сама комбинација свих метода говорне комуникације чини убрзан и лакши процес усвајања и формирања појма код детета.

У самој настави дидактичке методе подразумевају научно верификоване наставне поступке којима васпитач заједно са децом, обрадом планских садржаја са добром говорном комуникацијом са родитељима и децом у настави побољшава стицање навике и вештине говора, остварује васпитно - образовне задатке и циљеве наставе. Вербални облици комуникације као што су: обострана информисаност, свакодневни индивидуални разговори, телефонски позиви, родитељски састанци, радионице су саставни део свакодневног рада и сарадње.

Предмет истраживања обухватао је анализу тренутног стања комуникације између васпитача и родитеља кроз разне видове комуникације у предшколским установама. Истраживање се такође бави евалуацијом утицаја различитих облика комуникације

између породице и вртића кроз разне видове комуникације. Доказали смо да различити видови комуникације утичу на сарадњу између породице и вртића и да су веома битни. Унапређење комуникације између васпитача и родитеља у предшколским установама директно утиче на квалитет васпитно - образовног процеса и развој деце. Доказали смо да ће комуникација путем родитељских састанака позитивно утицати на сарадњу између родитеља и васпитача, да ће индивидуални разговор васпитача и родитеља о размени знања о дететовом понашању унапредити сарадњу између породице и вртића.

Говорна комуникација је важна у процесу васпитања и образовања и присутна је свакодневно (у индивидуалним свакодневним разговорима између васпитача и родитеља најчешће, мање кроз радионице и родитељске састанке). Кроз свакодневну комуникацију васпитача и родитеља остварујемо позитиван утицај на социјалне, емоционалне и когнитивне вештине детета као и на повећање укључености родитеља у васпитно - образовни процес. У целокупној комуникацији између васпитача и родитеља постоје и баријере, али су у малом броју и занемариве, јер су васпитачи довољно едуковани и комуникативни са родитељима па је комуникација јасна.

6. ЛИТЕРАТУРА

1. Алић, А. (2012). Структура и динамика обитељске културе. Сарајево: Библиотека „Едуцере”, Добра књига и Центар за напредне студије.
2. Петровић–Сочо Б. (2009). Значење сурадничког односа обитељи и вртића. Мали професор
3. Росић, В. (2005). Комуникација у одгоју и образовању. Наклада Слп.
4. Визек–Видовић, В. (2011). Психологија образовања. ИЕП – ВЕРН
5. Goleman, D. (1995). Emotional intelligence. Bantam books.
6. Gordon, T. 920030. teacher effectiveness training. Three Rivers Press.
7. Rinaldi, C. (2006). in dialogue with Reggio Emilia: listening, researching and learning. Routledge.
8. Rogers, C. (1961). On becoming a person. Houghton Mifflin.
9. Bronfenbrenner, U. (1979). The ecology of human development. Harvard University Press.
10. Epstein, J. L. (2018). School, family and community partnerships. Routledge.
11. Hornby, G. (2011). Parental involvement in childhood education. Springer.
12. Vigotski, L. S. (1983). Мишљење и говор. Полит.
13. Gordon, T. (2000). Parent effectiveness training. Three Rivers Press.
14. Hart, B. (1995). Meaningful differences in the everyday experience of young American children. Paul H. Brookes Publishing.
15. Chomsky, N. (1965). Aspects of the theory of syntax. MIT Press.
16. Mehrabian, A. (1972). Nonverbal communication. Aldine – Atherton
17. Piaget, J. (1959). The language and thought of the child. Routledge.
18. Vigotski, L. S. (1978). Mind in society. Harvard University Press.
19. Berlo, D. K. (1960). The process of communication. Holt, Rinehart & Winston.
20. Bruner, J. (1983). Child's talk: learning to use language. Norton.
21. Shannon, C. E. (1949). The mathematical theory of communication. University of Illinois Press.
22. Watzlawick, P. (1967). Pragmatics of human communication. Norton.
23. Јовановић, М. (2015). Сарадња породице и дечјег вртића. Шабац: Висока школа
24. Липовац, В. (2017). Сарадња породице и дечјег вртића. Нови Сад: Знатижеља.

25. Продановић, З. (2008). Методика наставе Српског језика и књижевности.
26. Теодоровић, С. (2014). Методика књижевног васпитања. Филозофски факултет.
27. Рот, Н. (2004). Психологија комуникације. Београд, завод за уџбенике.
28. Каменов, Е. (2008). Предшколска педагогија, Београд, завод за уџбенике.
29. Малеш, Д. (2015). Партнерство обитељи и предшколске установе као подршка развоја детета. Живот и школа, 61(1),93-104.

ПРИЛОЗИ

Прилог бр.1 Сагласност за учешће у истраживачком раду

Сагласност за учешће у истраживачком поступку!

Поштовани!

Истраживачки пројекат чија реализација је у току има за циљ да испита и сагледа улогу и битност разних видова говорне комуникације између родитеља и васпитача у предшколском узрасту, односно утврдити како разни видови комуникације утичу на сарадњу између васпитача и родитеља.

Свесни смо учешће у овом истраживању захтева додатни рад и време, али без Ваше сарадње оно се неби могло реализовати. На основу унапред састављеног упитника радиће се интервју, а добијени податци биће искључиво коришћени за овај истраживачки поступак.

Сходно томе, молим Вас да својим подписом дате сагласност за учешће у истраживачком поступку.

Хвала вам на разумевању и сарадњи!

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Суботица 2026.

АНКЕТНИ УПИТНИК:

Поштовани!

У току је истраживање у оквиру стручног рада на тему **„Говорни видови комуникације између родитеља и васпитача“**. Пред вама се налази анкетни упитник који ће послужити за истраживање на ову тему. Ваше мишљење на теми ће ми много помоћи, па Вас молим да пажљиво прочитате питања, процените понуђене одговоре и заокружите оно што сматрате да је за Вас најприхватљивије. Упитник је анониман и користиће се само за сврхе овог истраживања.

1. Како оцењујете значај сарадње кроз говорну комуникацију са родитељима у процесу васпитања и образовања деце предшколског узраста?

- Веома важно
- Важно
- Није важно

2. Које облике сарадње кроз комуникацију са родитељима тренутно примењујете?

- Индивидуални разговори
- Родитељски састанци
- Радионице за родитеље

3. Како оцењујете утицај унапређења сарадње кроз говорну комуникацију између васпитача и родитеља на следеће аспекте васпитно - образовног процеса и развоја деце у предшколским установама? (Молимо вас да за сваки од наведених аспеката одаберете један одговор који најбоље описује вашу перцепцију утицаја унапређења сарадње комуникацијом између васпитача и родитеља).

Свакодневна комуникација утиче на:	Веома позитиван утицај	Позитиван утицај	Неутралан утицај	Негативан утицај	Веома негативан утицај
Побољшање социјалних вештина деце					
Повећање емоционалне стабилности деце					
Унапређење когнитивног развоја деце					
Повећање укључености родитеља у васпитно-образовни процес					
Побољшање комуникације између васпитача и родитеља					

4. Које изазове најчешће сусрећете у сарадњи кроз комуникацију?

- Недостатак времена код родитеља или васпитача
- Различита очекивања родитеља и васпитача
- Комуникацијске баријере

5. Да ли сматрате да постоји потреба за додатном говорном комуникацијом васпитача са родитељима?

- Да

- Не

6. Како оцењујете тренутни ниво сарадње кроз говорну комуникацију са родитељима у вашој установи?

- Веома добар

- Добар

- Лош

7. Који вид говорне комуникације вам је најприхватљивији и најлакши за сарадњу?

- Свакодневни разговор лично при доласку или одласку из вртића

- Разговор по потреби васпитач – родитељ

- Родитељски састанак, индивидуални разговор по захтеву

8. Да ли сматрате да је понекад комуникација лоша због недовољно обученог васпитача из ове области?

- Да

- Не

9. Разумете ли сваку поруку која вам се као родитељу пренесе кроз било који вид комуникације?

- Да

- Не

10. Да ли родитељ увек пренесе јасну поруку било којим видом комуникације

- Да

- Не

- Делимично

11. Који вид комуникације вам је најприхватљивији кад постоји нека промена код детета?

- Свакодневни разговор лично при доласку или одласку из вртића
- Разговор по потреби телефоном васпитач – родитељ

12. Да ли сматрате да је телефонска размена информација битна у посебним ситуацијама?

- Да
- Не